

III

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

AZ EGSZB 503. PLENÁRIS ÜLÉSE (2014. DECEMBER 10–11.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Kutatás és innováció: a megújuló növekedés forrásai

(COM(2014) 339 final – SWD(2014) 181 final)

(2015/C 230/09)

Előadó: Gerd WOLF

2014. június 10-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikké alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Kutatás és innováció: a megújuló növekedés forrásai

COM(2014) 339 final – SWD(2014) 181 final.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2014. november 19-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2014. december 10–11-én tartott 503. plenáris ülésén (a december 11-i ülésnapon) egyhangúlag elfogadta a következő véleményt:

1. Összefoglalás és ajánlások

1.1. Az EGSZB határozottan üdvözlö az Európai Bizottság által felvázolt célt, csakúgy mint az ehhez kapcsolódóan javasolt intézkedéseket, amelyek végrehajtása azonban elsősorban a tagállamok hatás- és feladatkörébe tartozik.

1.2. Mivel az Európai Bizottság nem képes megfelelő ösztönző hatást kifejteni a tagállamok politikájára ezen a területen, az EGSZB az összes érintett szereplőt arra kéri, hogy jóindulatát, konstruktív hozzáállását és döntéshozatali befolyását latba vetve prioritásként kezelje, illetve kitarotán, további bürokratikus mechanizmusok igénybevétele nélkül vigye sikerre ezt a sürgető, ám nehéz feladatot.

1.3. Az EGSZB a következő feladatokat tekinti kiemelten fontosnak:

— kiváló kutatási és fejlesztési kapacitások, valamint innovációs központok létrehozása és további erősítése az eddig legsikeresebbek példája alapján, az egyetemi képzés, infrastruktúra és integráció fenti célhoz való igazítása,

- a jövőbeli innovációk táptalajául szolgáló alap kutatás kielégítő mértékű és fenntartható támogatása,
- az alapvető társadalmi hozzáállás olyan irányú befolyásolása, hogy az innovációk ösztönzése, elfogadása és elismerése értéként jelenjen meg, az adminisztratív, gazdasági és társadalmi akadályok feltérképezése, kiértékelése és – szükség esetén – csökkentése, illetve teljes mértékű felszámolása,
- a hatékony innovációs politika alappilléreként szolgáló kkv-k, újonnan létrehozott cégek és a szociális gazdaság vállalatainak megfelelő mértékű támogatása és védelme,
- az európai kutatási és innovációs térség megvalósítása,
- vonzó és megbízható munkaerőpiac teremtése a kutatók számára és a specifikus társadalmi hátrányok végre hatékony módon történő felszámolása.

1.4. Az EGSZB részletes megjegyzéseihez lásd a következő fejezetet.

2. Az Európai Bizottság közleményének tartalma (erősen lerövidítve)

2.1. A közlemény célja, hogy érezhetően növelje a kutatásban és az innovációban (K+I) – a megújuló növekedés szükséges hajtóerejében – rejlő lehetőségeket. Ehhez javítani kell azoknak a költségvetési konszolidációhoz szükséges beruházásoknak a minőségén, amelyeket a tagállamok növekedésbarát stratégiáinak keretében hajtanak végre.

2.2. Ennek megvalósítása érdekében az Európai Bizottság a következőket javasolja:

i. A növekedésbarát költségvetési konszolidáció jegyében a tagállamoknak kiemelten kell kezelniük a növekedésösztönző kiadásokat, ezen belül is a K+I finanszírozását.

ii. Ezekkel a beruházásokkal párhuzamosan olyan reformokat kell bevezetni, amelyek növelik a K+I-re irányuló közkiadások és vállalati beruházások minőségét, hatékonyságát és hatásosságát.

iii. Ennek során a tagállamoknak három fő csapásirányra célszerű összpontosítaniuk:

- a stratégiai tervezés és a szakpolitikai döntéshozatali folyamatok minőségére,
- a programok és támogatási mechanizmusok minőségére, valamint
- a K+I területén működő intézmények minőségére.

2.3. Ebben tekintetben az Európai Bizottság támogatni kívánja a tagállamokat, és támaszkodni fog az Innovatív Unió elnevezésű kiemelt kezdeményezés⁽¹⁾ és az európai kutatási térség kapcsán szerzett tapasztalatokra.

2.4. Ezenkívül elengedhetetlen az innovációs ökoszisztéma lehető legtágabb értelemben vett erősítése és az ehhez alkalmas keretfeltételek megteremtése az európai vállalatok számára.

2.5. Bár az innovációs unió kezdete óta már jelentős előrelépések történtek, még további erőfeszítésekre van szükség a következők tekintetében:

- az egységes piac elmélyítése,
- a finanszírozáshoz való hozzáférés megkönnyítése és diverzifikálása,
- a közszféra innovációs kapacitásának megerősítése,
- a válságnak is ellenálló munkahelyek teremtése a tudásintenzív területeken,
- innovatív képességekkel rendelkező humánerőforrás-bázis létrehozása,
- a felderítő kutatás támogatása,

⁽¹⁾ COM(2010) 546 final.

- a K+I-politika külső dimenziójának erősítése, valamint
- a tudomány és az innováció mélyebb társadalmi integrációja.

2.6. Az Európai Bizottság arra kéri a Tanácsot, hogy foglalkozzon ezzel a tárgykörrel a közlemény és az abban foglalt javaslatok értelmében.

3. Az EGSZB általános megjegyzései

3.1. A felvilágosodás történelmi folyamatával szorosan összefonódva ⁽²⁾ a kutatás és az innováció rövid időn belül soha nem látott fejlődést biztosított az emberiség számára a tudás, az egészség, a műszaki képességek és a jólét terén. A K+I a további gazdasági növekedés és a szociális előrelépés motorja.

3.2. Ezt az Európán kívüli államok is felismerték, ezért egyre fokozódik a globális tudományos és innovációs verseny. Időközben elsősorban már Ázsiában is jelentős tudományos-technológiai központok épültek ki, és komoly lendülettel tovább erősítették a kutatásra fordított kiadásokat és innovációs kapacitásokat.

3.3. Az EGSZB teljes mértékben támogatja az Európai Bizottság által felvázolt célt és az ehhez kapcsolódóan javasolt intézkedéseket, amelyek megfelelnek több ízben hangoztatott ajánlásainak ⁽³⁾.

3.4. Ezért annál sürgetőbb a javasolt intézkedések megvalósításának és az ehhez rendelkezésre álló forrásoknak a kérdése. Ahogyan azt az Európai Bizottság is kifejti, a vonatkozó problémák és a megoldandó feladatok elsősorban a tagállamok hatáskörébe tartoznak.

3.5. Ahhoz, hogy pénzügyileg és célirányosan tudjon hatni a tagállamok kutatási és innovációs politikájára, az Európai Bizottság számára mindenképp a **HORIZONT 2020** program forrásai állnak rendelkezésre. Ahogyan azonban erre az EGSZB már több ízben is figyelmeztetett, a szóban forgó források csak gyenge ösztönző hatást tudnak kifejteni.

3.6. Ezért az EGSZB az összes érintett szereplőt arra kéri, hogy jóindulatát, konstruktív hozzáállását és döntéshozatali befolyását latba vetve prioritásként kezelje, és lépésről lépésre, kitartóan, további bürokratikus mechanizmusok igénybevétele nélkül vigye sikerre ezt a sürgető feladatot.

3.7. Ehhez Európa valamennyi tagállamának további fejlesztésére szükség van. Elsősorban az a fontos, hogy valamennyi tagállamban, különösen pedig az ezen a területen kevésbé fejlettekben, korszerű és kiváló kutatási és fejlesztési kapacitásokat, illetve innovációs központokat hozzunk létre és erősítsünk meg, és ehhez igazítsuk az egyetemi képzést és infrastruktúrát. Európának világszínvonalú egyetemekre van szüksége. Ezért az egyetemeket és kutatóközpontokat mint az innovatív személyek és ötletek forrását kiemelten támogatni kell.

3.8. Ehhez elsősorban arra van szükség, hogy ezekben az intézményekben megfelelő strukturális reformokat (ideértve a nemzetközi minőségértékelést is) hajtsanak végre, és az **uniós strukturális alapokból és kohéziós alapokból** származó forrásokat is célirányosan erre a feladatra fordítsák és használják fel. Az Európai Bizottságnak ezt támogatnia kell és nyomon kell követnie. Ezáltal szinergiák szabadulhatnak fel, és az innovációs szakadék csökkenthető Európán belül.

3.9. Ahol még nem áll rendelkezésre egy korszerű és sikeres tudományos és kutatási rendszer, ott ezt a tapasztalatcsere és a bevált gyakorlatok tanulási folyamatának keretében kell kiépíteni. Ehhez kiváló, tapasztalt és jól teljesítő szakemberek kinevezésre van szükség, akik számára saját felelősségi területet, döntéshozatali szabadságot és elegendő mértékű, megbízható finanszírozást kell biztosítani. Ebben a **„Twinning of Excellence”** elnevezésű partnerségi koncepció is értékes szerepet játszhat, melynek keretében a már meglévő kiválósági klaszterek partneri szerepet vállalnak fel.

3.9.1. Az EGSZB azonban óva int a túlzott egyszerűsítéstől és a rendszerszintű versenynek – a jövőbeli innovációk szükséges táptalajának – ezzel együtt járó megszűnésétől. Ennek megfelelően a túl formális értékelési kritériumoktól is óv. Ugyanakkor a „nemzetközi szakértői értékelés” módszere a legjobb és nélkülözhetetlen mechanizmus ahhoz, hogy a forradalmian új ötletek megítélésakor felmerülő lehetséges hiányosságok ellenére a K+I szükséges minőségét egész Európában értékelhessük és biztosíthassuk.

⁽²⁾ *Science as Public Kultúra* – Jan Golinski – Cambridge University Press.

⁽³⁾ Lásd többek között: HL C 132., 2011.5.3., 39. o., HL C 181., 2012.6.21., 111. o., HL C 44., 2013.2.15., 88. o., HL C 76., 2013.3.14., 31. o., HL C 76., 2013.3.14., 43. o.; HL C 341., 2013.11.21., 35. o., HL C 67., 2014.3.6., 132. o.

3.10. A K+I-beruházásoktól a létrehozott innovációk sikeréig terjedő időszak azonban gyakran rendkívül hosszú, az okozati összefüggés ezért igen nehezen előrelátható és értékelhető.

3.11. Ugyanakkor már régóta kiderült, hogy egy adott állam gazdasági ereje és jóléte – amennyiben nem elsősorban a nyersanyagkészletek előfordulásán alapul – elsősorban a K+I-ba fektetett beruházásaitól és az ebből eredő innovációs erejétől függ.

3.12. A fentiekre való tekintettel Európának egy teljesítőképes, nyitott és a világ legjobb tehetségei számára is vonzó kutatási térségre van szüksége, amely bevándorlási politikáját eszerint alakítja, és amelynek keretében a térségért felelős nemzeti gazdasági rendszerek európai szinten hatékonyan együttműködnek, és kifelé erősebben összefonódnak a legsikeresebb nemzetközi intézményekkel.

3.13. Európának ugyanígy politikai erőfeszítésekre is szüksége van, illetve egy olyan alapvető társadalmi hozzáállásra, amely az innovációk támogatására, elfogadására és elismerésére irányul, valamint megteremti egy elkötelezett vállalkozói szféra feltételeit. Ehhez többek között a gátló adminisztratív, gazdasági és társadalmi akadályok feltérképezésére, kiértékelésére és – ahol szükséges – gyengítésére, illetve felszámolására, tehát az innovációs ökoszisztéma javítására és erősítésére van szükség.

3.14. Ez egy olyan kutatási és innovációs politikát követel meg az EU tagállamaitól, amely a nemzeti szintű tevékenységeket összekapcsolja az európai és nemzetközi kezdeményezésekkel, és európai szinten is megvalósítja a politika, a tudomány, a gazdaság és a civil társadalom együttműködését, ugyanakkor összefonódik a helyi és regionális kezdeményezésekkel is.

3.15. Ez annál inkább így van, mivel a közpénzekből finanszírozott K+I mellett éppen azok a vállalatok érnek el piaci sikereket új termékekkel, szolgáltatásokkal és eljárásokkal, amelyek saját maguk is jelentős mértékben beruháznak a kutatásba és innovációba. Ezek a vállalkozások, ideértve a szociális gazdaság vállalkozásait is, döntően hozzájárulnak Európa világszintű helyzetének innovációk révén történő megszilárdításához és európai munkahelyek teremtéséhez, illetve megőrzéséhez.

3.16. Ez azonban sajnos nem igaz minden nagyvállalatra. Az egyik lehetséges ok az irányítás rendszerfüggő félelme az ún. „*disruptív technológiákhoz*” köthető piaci kockázatoktól⁽⁴⁾. Mint tudjuk, a repülőgépet nem a hajó- és vasúti ipar találta fel és fejlesztette tovább, és a Microsoft és Apple által kifejlesztett innovációkat sem az azelőtt a piacon domináns helyzetben lévő elektrotechnikai konszerneknek köszönhetjük.

3.17. Ezért az új ötletek gyakran vállalkozó szellemű egyénektől és interdiszciplináris csoportoktól vagy akár kívülállóktól származnak, illetve ők gondoskodnak kereskedelmi hasznosításukról. Ezért a kkv-k, az újonnan létrehozott cégek és a szociális gazdaság vállalatai rendkívül fontos szerepet játszanak. Megfelelő mértékű támogatásuk és védelmük ezért minden hatékony innovációs politika alappillére kell, hogy legyen.

3.18. Ahogy azt az innovatív unióról szóló vélemény⁽⁵⁾ már részletesen kifejtette, komoly innovációs potenciál rejlik az emberek közötti kapcsolatok és szervezeti formák, köztük a szociális gazdasághoz tartozó vállalkozások széles skálájában is, átfogva a tudományos, gazdasági és társadalmi cselekvések egész területét – ahogy azt a többi fejezet is említi. Itt az innováció nem feltétlenül a szisztematikus kutatás és fejlesztés eredménye: előfordulhat, hogy a terepmunka és a helyi tapasztalatok vezetnek újításokhoz. Többek között az alábbiakról van szó:

— innovatív munkahelyek,

— együttműködés a szociális partnerek és a civil társadalom képviselői között,

— társadalmi innovációk, melyek tekintettel vannak azokra az igényekre, amelyeket a piac vagy a közsféra nem kezel megfelelően,

⁽⁴⁾ Lásd pl.: Clayton M. Christensen: „The Innovator's Dilemma”, Harper Business.

⁽⁵⁾ HL C 132., 2011.5.3., 39. o.

— a munkavállalók mint tudás- és ötletforrások szerepe.

Az EGSZB ismételten ⁽⁶⁾ támogatja azt az európai bizottsági célt, hogy széles körűen ösztönözzék az ilyen jellegű innovációkat.

4. Az EGSZB konkrét megjegyzései

4.1. Az EGSZB ismételten megjegyzi, hogy a kutatás és az innováció között erős ugyan a kölcsönhatás, mégis különböző jellegű területekről van szó, melyek fejlődését más-más munkakörülmények ⁽⁷⁾ segítik. Fontos, hogy ezeket az eltérő munkakörülményeket önállóságukban elismerjük, ugyanakkor minél jobban összekapcsoljuk.

4.2. A közpénzek – azaz a polároktól és a gazdaságból származó, demokratikus eljárások útján irányított adóbevételek – felhasználását illetően az EGSZB nemrégiben megállapította ⁽⁸⁾, hogy az Európai Bizottság által biztosított (tehát közpénzből származó) támogatásokat mindig azokra a feladatokra kell összpontosítani, amelyek kevésbé számíthatnak magánfinanszírozásra. Ennek jellegzetes okai többek között az alábbiak:

- a fejlesztés komoly kockázattal jár, viszont siker esetén a haszon is jelentős,
- a felmerülő költségek nagyon magasak és csak több közpénzforrást összefogva fedezhetőek,
- túlságosan sokáig tart, amíg kézzelfoghatóvá válik a haszon,
- több területet érintő vagy kulcsfontosságú technológiákról van szó (például újszerű anyagok),
- az eredményt nem lehet minden további nélkül piacra vinni, ugyanakkor általános társadalmi vagy környezeti szükségszerűségről van szó.

4.3. A kutatási és fejlesztési támogatást illetően az EGSZB a következőképpen foglalja össze álláspontját:

- elegendő mértékben támogatni kell az alapkutatást, mind a természeti környezet jobb és szélesebb körű megismerése érdekében, mind pedig új ötletek és alapvető innovációk táptalajaként. Ezt semmiképpen sem szabad a Horizont 2020 program EKT által irányított részére korlátozni, hanem az összes többi programrészben is megfelelően kell súlyozni,
- tiszteletben kell tartani és védelmezni kell a tudomány és a kutatás szabadságát,
- a kutatási megbízások odaítélésekor az eddigiekhez hasonlóan a kiválóságot kell tekinteni a legfontosabb értékelési kritériumnak,
- országokon átnyúló együttműködésre és a kapacitások összefogására van szükség,
- nyitott és vonzó európai munkaerőpiacot kell létrehozni a kutatók számára. Végre hatékonyan fel kell számolni vagy kompenzálni kell azokat a szociális hátrányokat, amelyek a túlságosan sok határozott idejű munkaszerződésből és a határokon átnyúló mobilitásból származnak,
- a keretfeltételeket és az adminisztratív szabályokat aszerint kell kialakítani, hogy mire van szükség a jó tudományos teljesítményhez,
- gondoskodni kell a tudományos ismeretek optimális áramlásáról, hozzáférhetőségéről és átadásáról ⁽⁹⁾,
- meg kell erősíteni az Európai Kutatási Térség nemzetközi dimenzióját.

4.3.1. Az EGSZB ismételten figyelmeztet arra ⁽¹⁰⁾, hogy végre hatékonyan fel kell számolni azokat a szociális kockázatokat és hátrányokat, amelyek a szükséges és kívánatos határokon átnyúló mobilitásból és a stabil munkahelyek hiányából adódnak a kutatók számára. Ezért üdvözlí az Európai Bizottság legutóbbi kezdeményezését (RESAVER) arra vonatkozóan ⁽¹¹⁾, hogy egy új, összeurópai nyugdíjszabályozás segítségével megkönnyítse a kutatók Európán belüli mobilitását. A kezdeményezés lehetőséget nyújt arra, hogy a kutatók egyik tagállamból a másikba települhessenek anélkül, hogy aggódniuk kellene nyugdíjjogosultságaik megőrzése miatt. Az EGSZB szerint ez a lépés a helyes irányba vezet, bár egyelőre nem lehet megítélni, mennyiben alkalmas a választott megközelítés.

⁽⁶⁾ Lásd a 3. lábjegyzetet.

⁽⁷⁾ HL C 218., 2009.9.11., 8. o.

⁽⁸⁾ HL C 67., 2014.3.6., 132. o.

⁽⁹⁾ Lásd: HL C 218., 2009.9.11., 8. o.

⁽¹⁰⁾ Lásd: HL C 110., 2004.4.30., 3. o., majd ismét HL C 76., 2013.3.14., 31. o.

⁽¹¹⁾ Az Európai Bizottság 2014. október 1-jei sajtóközleménye.

4.3.2. Az EGSZB ebben a véleményben nem tér ki a konkrét kutatási témákra, mivel ezekkel a Horizont 2020 programról kidolgozott véleményében már részletesen foglalkozott. Megismétli, hogy e tekintetben is szükséges a megfelelő fellendítő hatás a tagállami programcélokra.

4.4. Az innovációs támogatást illetően az EGSZB a következőképpen foglalja össze álláspontját. Innovációk általában az alábbiak kapcsán jönnek létre:

- társadalmi szükségletek és kihívások megoldására vagy hiányosságok megszüntetésére – függetlenül attól, hogy ezek inkább technikai vagy szociális jellegűek-e,
- a termékfejlesztés vagy -optimalizálás során a jobb minőség vagy a forgalomnövekedés céljával,
- az alap kutatás új felismeréseiből kiindulva, hogy már ismert problémákat jobban meg lehessen oldani,
- új ötletekből adódóan, hogy teljesen új lehetőségek nyílnak például a helyváltoztatás (repülőgép) és a navigáció (GPS) terén vagy a kommunikáció és a munka megkönnyítése érdekében (internet),
- addig teljesen ismeretlen szükségletek kielégítése érdekében,
- kutatási eszközként vagy melléktermékként. Itt többek között új kulcstechnológiákról is lehet szó. Markáns példa erre a „world-wide-web”, melyet a CERN⁽¹²⁾, az európai kutatás és kutatási kezdeményezések egyik kiemelkedő képviselője fejlesztett ki, hogy a genfi központtal együttműködő egyetemek és kutatóintézetek is megismerhessék a kutatási adatokat, és bekapcsolódhassanak a kutatási programba. E fejlesztés óriási gazdasági és társadalmi potenciálját Európán belül sajnos nem ismerték fel és nem is használták ki elég gyorsan. Kiterjedtségét mind a mai napig nem lehet pontosan felmérni.

4.5. A szóban forgó ötletekből gyakran csak új vállalkozások alapításával lehet innovációkat és innovatív termékeket létrehozni. Ezért az innováció ösztönzését célzó legfontosabb szakpolitikai intézkedések közé tartozik az ilyen fiatal vállalkozások alapításának és fennmaradásának támogatása és megkönnyítése az első kritikus pl. 5–10 évben.

4.6. Bár az innovációk eddig alapvetően mindig az emberi közösség javára váltak, és döntően hozzájárultak a jóléthez és a versenyképességhez, időnként masszív társadalmi és gazdasági akadályokba ütköznek. Az újdonságot ugyanis a gazdaság, a kereskedelem, a társadalom és a politika először rendszerint fenyegetésnek látja.

4.7. Valóban megtörténhet, hogy egy innováció olyan gazdasági vagy akár társadalmi áttöréshez vezet, amely háttérbe szorít egyes ágazatokat és cégeket, kezdetben munkahelyeket semmisít meg vagy meggyengíti az uralkodó társadalmi osztályokat, és csak hosszabb távon bontakoznak ki a közösség számára hasznos és építő jellegű lehetőségek. Jó példa erre a mechanikus szövőszék, a szociális partnerség bevezetése, a géntechnológia, a Google, az Amazon vagy a megújuló energiák felhasználását szolgáló technológiák alkalmazása. Előfordulhat az is, hogy az innovációkból következő, túlságosan gyors áttörések túlterhelik a társadalom és a gazdaság alkalmazkodó képességét (amortizációs ciklusok).

4.8. Egyes társadalmi csoportok ezzel kapcsolatos aggodalma arra sarkallta az Európai Bizottságot, hogy bevezesse a „felelős kutatás és innováció”⁽¹³⁾ fogalmát⁽¹⁴⁾. Tekintettel azonban arra, hogy a fontosabb kutatási és innovációs eredmények korunk életszínvonalának és tudásszintjének motorját és alapját jelentik, ahogy korábban is számottevően előmozdították az emberi jogokra és az állami hatalommegosztásra vonatkozó alapvető elképzelések és gondolatok kiindulópontjának tekinthető felvilágosodás történelmi folyamatát, az EGSZB félrevezetőnek és egyoldalúnak tartja ezt a fogalmat. Ezért azt ajánlja, hogy gondoljuk újra, hogy milyen hatással van a kutatás és az innováció társadalmi megítélésére.

⁽¹²⁾ <http://home.web.cern.ch/topics/birth-web>

⁽¹³⁾ COM: Towards Responsible Research and Innovation in the Information and Communication Technologies and Security Technologies Fields-ISBN 978-92-79-20404-3.

⁽¹⁴⁾ Például: www.consider-project.eu

4.8.1. Magától értetődik, hogy a kutatásnak és az innovációnak követnie kell a hatályos törvényeket, valamint az etikai alapelveket.

4.8.2. A fenti elvárás azonban minden más társadalmi tevékenységre is érvényes, legyen bár szó orvostudományról, gazdaságról, sajtóról, törvényhozásról, politikáról vagy igazságszolgáltatásról. Ezért az EGSZB szerint nem helyénvaló, ha a felelős cselekvés fogalma kizárólag és kifejezetten a K+I-hez kötődik.

4.9. Az innovatív cégalapítók számára azonban az ilyen, inkább elvi akadályok és a finanszírozás kritikus kérdése mellett az okozza a legtöbb nehézséget, hogy a vállalkozásoknak napjainkban igen sok – Európán belül ráadásul szétaprózott – szabályozást kell tiszteletben tartaniuk.

4.9.1. Ezért az EGSZB megismétli azt az ajánlását ⁽¹⁵⁾, hogy az újonnan alapított és egy kritikus méretnél nem nagyobb cégek számára hagyjanak kellően hosszú türelmi időt és szabad mozgásteret. Ezt egy kivételi záradékkal lehetne megoldani, amelynek révén a szóban forgó cégek meghatározott ideig mentesülnének az ilyenkor szokásos adminisztratív kötelezettségek és előírások többsége alól, hogy először bemutathassák, milyen esélyük van a gazdasági-technikai sikerre.

4.10. Ezért az EGSZB – ahogy azt korábbi véleményeiben is hangsúlyozta, amelyekre a további részletes, többek között a szociális innovációkhoz kapcsolódó ajánlások miatt e helyen külön felhívja a figyelmet – határozottan támogatja az Európai Bizottság arra irányuló célját, hogy megerősítse a szélesebb értelemben vett innovációs környezetet és az innováció ösztönzéseképpen megfelelő keretfeltételeket biztosítson. Ez elsősorban azt jelenti, hogy fel kell tárni és számolni az innovációt akadályozó tényezőket.

4.10.1. Így például a túlságosan részletes műszaki előírásokról és korlátozásokról könnyen kiderülhet, hogy merevségre kárhozhatnak és akadályozzák az innovációt. Ezt mérlegelni kellene például az energiahatékonyságra vonatkozó európai bizottsági kezdeményezéshez kidolgozott részletes előírások tekintetében is.

4.10.2. Ezeknek az erőfeszítéseknek arra kell irányulniuk, hogy a jövőben is a lehető legjobban és fenntartható módon biztosítani tudjuk a polgárok és fogyasztók jólétét, egészségét és biztonságát.

4.10.3. Emellett történelmi példák segítségével meg kellene vizsgálnunk, hogy az elővigyázatosság elvének túlságosan szigorú értelmezése például a fogyasztóvédelemben vagy új gyógyászati eljárások kidolgozásakor nem veszi-e el a bátorságunkat attól, hogy új, hatásos megoldásokat keressünk.

4.11. Az EGSZB szerint azonban ehhez – a kutatásban és fejlesztésben, valamint számos gazdasági ágazatban elért vitathatatlan európai sikerek ellenére – nem elegendő megvalósítani a belső piacot és az Európai Kutatási Térséget: alaposabban fel kell tárni azt is, hogy Európában miért olyan szemléletmód dominál, amely – például az USA-hoz vagy egyes ázsiai országokhoz képest – kevésbé kedvez az innovációnak. Vajon a Google, a Microsoft, a Facebook vagy a Monsanto miért nem európai cég? Sőt: miért nem működik itt egy „jobb” Google vagy Monsanto, amely jobban figyelembe veszi a polgárok aggodalmait, és amely az európai politika befolyási övezetében növekedett?

4.12. Alapvetően olyan társadalmi beállítottságra van tehát szükség, amely az innovációt elsődlegesen nem kockázatnak, sőt fenyegetésnek tekinti, hanem esélynek a haladásra, a munkahelyteremtésre, az európai gazdaság és versenyképesség megerősítésére, az európai társadalmi modell kialakítására. Új, kiegyenlítettebb viszonyra van szükségünk az óvatosság és a merészség, a kis kockázatok és a nagy veszélyek, a szabályozás és a szabad mozgástér között.

Kelt Brüsszelben, 2014. december 11-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Henri MALOSSE

⁽¹⁵⁾ HL C 132., 2011.5.3., 39. o.